

П.П. Лазановський

ПРОБЛЕМИ ОНОВЛЕННЯ ТЕХНІКИ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО РИНКУ

Поліграфічна промисловість України сьогодні є відламком союдної, а тому цілісного свого завершення досягнути їй непросто — перебудувати інколи важче, ніж створювати заново. Та все ж таки необхідно правильно розпорядитися тими ресурсами, якими ми володіємо, не допустити зупинки виробництва, зберегти кадри. Безперечно, перехідний період — це свого роду сито, через котре просіється лише та частина підприємств, які здатні до розвитку, знайдуть сфери збуту своєї продукції, візьмуться за нововведення.

Проблеми теперішнього виробництва можна звести, на нашу думку, у три великі групи: матеріальне забезпечення виробництва (сюди віднесемо і пошук замовників); техніко-технологічне переоснащення; підготовка та збереження людських ресурсів. Зараз поведемо мову про техніко-технологічний розвиток підприємств, про оновлення техніки. Одразу ж зазначимо, що ці проблеми поділяються на ті, які припадають на виробників техніки, і на ті, що є в її споживачів. Та їх розв'язати можна лише при комплексному підході до справи: споживач повинен дбати про виробника, а виробник про споживача.

Умова здійснення процесу оновлення методом заміни начебто дуже проста: при наявності коштів купується необхідна модель техніки. Проте сьогодні задовольнити це не просто, бо ситуація здебільшого така: виробник має перспективну модель, а споживач не має коштів для її придбання, і рідше навпаки — є кошти, та немає потрібних моделей. Опишемо дану ситуацію за допомогою цифр, які наведені в розробленій «Комплексній науково-технічній програмі на 1992—1995 роки по поліграфічному машинобудуванню». Згідно з цією програмою потреба поліграфічних підприємств України в новому обладнанні різноманітного технологічного призначення — від складально-формного до пакувального — становить 6438 одиниць. Безсумнівно, потреба тотожна дефіцитіві, який складає по номенклатурі 68%, а по обсягу поставок вітчизняними заводами — 50%.

Виробництвом поліграфічного устаткування в Україні зайнято шість заводів, де працює близько 30 тис. чоловік. Для порівняння: у сфері поліграфічного машинобудування США зайнято 570 фірм з річним обсягом випуску продукції на суму 1,7 млн. доларів, у Німеччині — 200 фірм (2,2 млн. марок). Проблеми поліграфічного машинобудування в Україні обумовлені вузькою спеціалізацією заводів і великою номенклатурою виготовлюваного обладнання. У нас підком

відсутнє виробництво складального і сучасного друкарського обладнання. І це при тому, коли термін експлуатації друкарського обладнання перевищує десять років, а питома частка рулонних друкарських машин виробництва країн СНД становить менше 2%.

В Україні передбачається виробництво машин флексографського способу друку для виготовлення газет, журналів, шпалер і т.д., однофарбових офсетних машин за ліцензіями, у брошуровально-палітурному виробництві — випуск як поверстатного устаткування, так і автоматизованої потокової лінії «Україна» різної модифікації. З цією метою всі заводи поліграфічного машинобудування та конструкторські бюро об'єднані в корпорацію Укрполіграфмаш. У грошовому виразі виробництво поліграфічного устаткування в Україні має обсяги, наведені в таблиці.

**Динаміка випуску поліграфічної техніки в Україні по роках
(у цінах на 1 січня 1992 року, млн.крб.)**

Показник	1990		1991		1992		
	обсяг	обсяг	темпи росту, %		обсяг	темпи росту, %	
			1990	1991		1990	1991
Випуск техніки	76,8	86,2	112,2	100,0	90,0	117,2	104,4

Показник	1993			1994			1995		
	обсяг	темпи росту, %		обсяг	темпи росту, %		обсяг	темпи росту, %	
		1990	1992		1990	1993		1990	1994
Випуск техніки	95,0	123,7	105,6	100,0	130,2	105,3	110,0	143,2	110,0

Таким чином, проблема виробництва техніки для поліграфії існує, але разом з тим уже є конкретні шляхи її вирішення. Важливо тільки, щоб у перехідний період до ринку вона була реально діючою.

Ціла низка проблем по оновленню техніки є безпосередньо і на поліграфічних підприємствах. Одну з них можна віднести до класу одвічних — це дефіцит коштів для придбання техніки. Інфляційні процеси, як правило, зводять нанівець спроби підприємств здійснити технічне пересозбросння чи реконструкцію як найбільш масштабні заходи щодо оновлення техніки. Сьогодні не всі підприємства можуть придбати навіть окремі машини, які, звичайно, не «зроблять погоди» в їхньому виробництві. Та, незважаючи на таке становище, слід вишукувати кошти й сміливо вкладати їх у техніку, забезпечуючи нею передусім «вузькі місця» у виробництві. При цьому не можна виключати і кредитні ресурси, якими повинні вміло користуватись підприємства.

Якщо заміна техніки є проблематичною, то підтримка належного стану обладнання можлива й необхідна шляхом ремонтів і модернізації. Аналіз діяльності підприємств свідчить, що роботи по модернізації виконуються дуже рідко, а ремонт є єдиним часто вимушеним заходом для ліквідації поломок техніки. Очевидно, що підприємствам потрібно правильно розподіляти інвестиції по напрямках оновлення машинного парку, зважаючи на результати економічних розрахунків.

Для оновлення техніки в перехідний період слід використати ще один шлях — придбання одним підприємством незадіяного нового обладнання на другому. Адже зараз є багато техніки, особливо на великих підприємствах обласних центрів, яка простояє через зменшення випуску друкованої продукції. На думку автора, тенденція розвитку сьогодні така, що навряд чи вони зможуть у повній мірі завантажити в майбутньому вільні зараз виробничі потужності, а тому не можна виключати можливості продажу незадіяної техніки підприємствам, які вимагають оновлення свого виробництва. Обладнання, придбане таким способом, може бути набагато дешевшим, ніж куплене на машинобудівних заводах або за кордоном. Але все це вимагає економічних розрахунків і може бути темою окремої розмови.

Отже, проблеми оновлення техніки в умовах переходу до ринку існують, нерідко носять специфічний характер і, безсумнівно, вимагають немалих фінансових витрат для їх розв'язання.